

Varmbadhuset

Redan 1898 hade en kommitté tillsatts för att ta fram ett förslag till ett varmbadhus. Där skulle bad erbjudas till ett sådant pris att den talrika arbetarbefolkningen och stora flertalet stadsbor inte av kostnadsskäl skulle utestängas.

När stadsfullmäktige biföll förslaget i februari 1905 beräknades kostnaderna till 105 000 kr och som arkitekt anlätades stadsarkitekten i Jönköping, August Atterström. Varmbadhuset uppfördes på en tomt, begränsad av Apotekaregränd och Norra Strandgatan. Den 12 juli 1906 togs det nya badet i bruk. Badhuset rönt stort intresse i rikspressen och ansågs vara ett av de förnämsta i landet – det hade bland annat en bassäng på 5,5 x 10 meter - vilket var den största i landet efter Centralbadet i Stockholm och Rehnströmska badet i Göteborg.

En av dem som anställdes till öppnandet var den 22-årige sjukvårdaren och regementsbadmästaren på A6, Elof Nilsson – för många Jönköpingsbor senare mest känd under smeknamnet Bad-Nisse. Kassörskan avlönades med 60 kr per månad, förste badmästaren hade 25 kr, andre 20 och baderskorna 15 kr i månaden. Lönerna var beräknade på att de anställda skulle få drickspengar. Men Jönköpingsborna var inte så givmilda och när drätselkammaren insåg detta höjdes lönerna något.

Badhuset öppnade klockan åtta på morgonen och biljettförsäljningen pågick till 20.30, lördagar till 21.30. Innan de sista gick kunde klockan bli både 22.00 och 23.00. Dessutom var det öppet på söndagar och helgdagar mellan klockan 7.00 och 11.00 med undantag för

juldagen, nyårsdagen, långfredagen och midsommardagen. Under 1906 registrerades närmare 20 000 badgäster och 1910 besökte omkring 42 500 badet.

I mitten av 1930-talet ansåg en tillsatt badhuskommitté att varmbadhuset var otidsenligt och otillräckligt. I den lilla bassängen kunde inga simtävlingar avgöras. Men både Jönköpings Idrottssällskaps simavdelning liksom senare Jönköpings Sim- och Livräddningssällskap (JSLS) använde under den kalla årstiden bassängen för den tränings som ändå kunde genomföras.

Efter omfattande utredningsarbete skedde en om- och tillbyggnad. Badhuset fick nu en tilltagen simbassäng, 11 x 25 meter. Detta blev färdigt 1939 och bassängen var utrustad med både sviktar och hopptorn. Dessutom fanns läktare med drygt 200 platser vid den stora bassängen. Med hjälp av extra sittplatser utmed bassänger kunde 400 få plats vid tävlingar. När om- och tillbyggnaden stod klar 1939 var det få anläggningar i landet som kunde jämföra sig med Jönköpings varmbadhus. För hopparna fanns en trampolin med fem meters höjd och vidare två sviktar på tre respektive en meters höjd. Bassängen var indelad i fem simbanor, vilka markerades dels genom numrering och dels en mörkare kakelrand i bassängens botten. Vidare hade praktiska burar anskaffats för att användas vid vattenpolo.

Tillbyggnaden innehöll också en barnbassäng, tvagningsrum och bastu för herrbad samt ett så kallat turkbad omfattande massagerum, tvagningsrum samt ångbastu. Den gamla delen byggdes om till ett dambad med tvagningsrum, bastu och egen bassäng, det var den gamla, som damerna hade tillgång till fem dagar i veckan. På tisdagar fick damerna disponera den nya simhallen. Men snart bestämdes det att herrar och damer kunde bada tillsammans i den nya bassängen.

Interiörbild från nya simhallen, 1939. (Foto Jönköpings läns museum)

Det ombyggda varmbadhuset invigdes söndagen den 3 mars 1940. I stort sett skulle badhuset se likadant ut i nästan 50 år. Men då det utnyttjades flitigt blev slitaget stort och under 1970- och 1980-talet diskuterades omfattande underhållsåtgärder. 1988 beslutade kommunen att bygga ett nytt centralbad på Rosenlund i Jönköping. 1990 stängdes badhuset efter 84 år i allmänhetens tjänst. Jönköpingsborna kunde dock besöka badet fram till jul då gratis julbad erbjöds. Simmarna kunde träna några veckor till innan det nya badhuset på Rosenlund öppnades i januari 1991.

Det gamla varmbadhuset i Jönköping har betytt mycket för samhället. Bland annat för invånarnas hygien, hälsa, rekreation och simkunnighet. Men det var även tävlingsarena för simsport. Jönköpings Sim- och Livräddningssällskap, JSLS, fostrade flera storstjärnor i varmbadhusets bassäng. Anna-Lis Blomqvist representerade Sverige i simlandskampen 1945 mot Danmark. 1950-talet blev "guldåldern" för Jönköpingssimmarna, frammatchade av tränaren och ledaren Harden Junefelt. Vid en landskamp i Warszawa i mitten av 50-talet bestod svenska truppen av fem JSLS-are, Harden Junefelt, och de aktiva Rolf Junefelt, Rolf Friberg, Bernt-Åke Carlsson och Tony Nilsson. Individuella svenska rekord har satts av Rolf Friberg, Rolf Junefelt och Christer Junefelt. Bernt-Åke Carlsson var den förste smålänning att simma under minuten på 100 meter fritt. En annan landslagsman från klubben var simhopparen Jonny Hellström. Inger Andersson, JSLS, blev 1972 föreningens första OS-representant då hon simmade 100 meter fritt. 1980-talets simhoppare Joakim "Jocke" Andersson och simmaren Joakim Holmqvist var också OS-deltagare. Samtliga har tränat och tävlat i varmbadhuset.

Jönköpings SLS fick i badhuset arrangera stora tävlingar som Stockholm-Landsorten 1949 och två år senare, 1951, en damlandskamp mellan Sverige och Danmark. Andra stora folkfester i simning var Skol-Sim, Korporationssimningarna och Eldfesten.

Magnus Widell